
PROSJEKT
SKOLEBESTEFØRELDRE
SLUTTRAPPORT
MARS 2007

Forord

Prosjektet Skolebesteforeldre er utført på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet. Prosjektet er gjennomført ved ti utvalgte grunnskoler i ulike deler av landet. Skolene ble valgt ut etter samråd med KS og deltakende organisasjoner, både by- og landkommuner har vært representert.

Prosjektet startet skoleåret 2003 / 2004 og ble avsluttet ved utgangen av skoleåret 2005 / 2006.

Prosjektet er blitt ledet av en styringsgruppe med representanter fra henholdsvis Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet, Norsk Pensjonistforbund, Seniorsaken, KS og Utdanningsforbundet. Prosjektleder ble frikjøpt fra rektorstilling i Vestre Toten kommune.

Hovedmålet for prosjektet har vært å *etablere gode modeller i skolen for utvikling av samvær og samhandling mellom generasjoner.*

Målgrupper har vært elever i grunnskolen og pensjonister / seniorer av begge kjønn.

Begrepet *Skolebesteforeldre* betyr at deltakerne skal fungere som skolens besteforeldre. Det er altså ikke nødvendig å ha slektskap til elever ved skolen, skolebesteforeldrene er hele skolens besteforeldre.

Rapporten inneholder noe bakgrunnsinformasjon, informasjon om selve gjennomføringen med erfaringer og tanker om videreføring.

*Eina, mars 2007
Per Olav Strande
Prosjektleder*

Innholdsfortegnelse

Forord	side 2
1 Innledning og bakgrunn	side 4
2 Organisering	side 5
- Sentral styringsgruppe	side 5
- Pilotskoler	side 5
- Økonomi	side 5
3 Gjennomføring	side 6
- Pilotkolenes prosjekter	side 6
- Nettverkssamlinger	side 7
- Skolebesteforeldrenettet	side 8
4 Evaluering av prosjektet / erfaringer	side 8
- Skolerapporter	side 8
- Intervjuer med skolebesteforeldre	side 8
- Annen forskning	side 8
- Media	side 9
- Samarbeid med andre prosjekt/organisasjoner	side 9
- Internasjonalt samarbeid	side 10
5 Fremtidig organisering	side 11
- Utdringer og suksesskriterier	side 11
- Videreføring etter endt prosjektperiode	side 11
Litteraturliste	side 12

Vedlegg:

Spørsmål til gruppearbeid, pilotkolenes nettverkssamling mai 2006

Skolerapport, samlet evaluering

Intervjuer med skolebesteforeldre, samlet besvarelse

Reportasje fra VG, 23. februar 2006

PowerPoint-presentasjon, Melbourne 28. juni 2006.

1 Innledning og bakgrunn

Prosjektet ble startet for å prøve ut modeller med engasjement av pensjonister i grunnskolen. Det har vært politisk forankret og igangsatt av Utdanningsdirektoratet i 2003 på oppdrag fra det daværende Utdannings- og forsknings-departementet. Prosjektet skulle vare ut skoleåret 2005 / 2006.

Skolebesteforeldre som ide handler om å utvikle kontakt og samhandling mellom barn og eldre igjennom skolen. I de nærmeste årene vil eldre utgjøre en stor gruppe i samfunnet. Flere kan regne med mange år med god helse og overskudd. De har en variert yrkes- og erfaringsbakgrunn og eldre utgjør en betydelig og viktig ressurs i samfunnsnyttig arbeid. De vil samtidig ha glede av meningsfylte oppgaver på tvers av generasjoner og andre skiller i samfunnet.

Samvær og samhandling på tvers av generasjoner skaper relasjoner som er viktige for alle. På en naturlig måte bidrar de eldre til overføring av kultur, tradisjoner, historie, kunnskap og erfaring. Ved å knytte nærmere bånd mellom gammel og ung, øker trivsel og trygghet for alle, også utenfor skoletiden.

Både gammel og ung opplever dette som positivt, en vinn-vinn-situasjon.

Skolebesteforeldre er personer som skal fungere som skolens besteforeldre. Det er eldre mennesker, menn og kvinner, som skal bidra positivt til barnas sosiale utvikling i tillegg til å være til støtte og hjelp med praktiske funksjoner og oppgaver. De skal ikke erstatte noen av skolens personale, men være en tilleggsressurs for skolen. Det er viktig at de kjenner ansvar og har interesse for barnas utvikling og trygghet.

Ordningen baserer seg på frivillighet, og er i prinsippet ulønnet.

2 Organisering

Prosjektet ligger under Område for innhold og utvikling i Utdanningsdirektoratet. Prosjektleder ble frikjøpt i 50 % stilling fra rektorstilling fra og med januar 2004 til og med juli 2006.

Sentral styringsgruppe

Styringsgruppen ble etablert høsten 2003, og den har møttes to ganger i året.

Medlemmer:

John R. Turner (Kunnskapsdepartementet)

Peder Stokke (Utdanningsdirektoratet)

Kari Anne Osborg (KS)

Camilla Ruud (overtok for Rune Bugge Persson) (Norsk Pensjonistforbund)

Tore Henning Larsen (Seniorsaken)

Torbjørn Buaas (Utdanningsforbundet)

Per Olav Strande (Prosjektleder)

Pilotskoler

Til sammen ti skoler rundt i landet har deltatt i prosjektet. Pilotskolene har hatt samme felles målsetting; å etablere gode modeller i skolen for utvikling av samvær og samhandling mellom generasjoner.

Skolene er;

Abildsø skole, Oslo

Bøverbru skole, Vestre Toten

Frogner skole, Sørum

Grong barne- og ungdomsskole, Grong

Hokksund barneskole, Øvre Eiker

Konnerud skole, Drammen

Nattland skole, Bergen

Skoger skole, Drammen

Søbakken skole, Elverum

Varteig barne- og ungdomsskole, Sarpsborg

Den enkelte skole har selv bestemt, ut i fra lokale forhold, hvordan de organiserer prosjektet og involveringen av skolebesteforeldre i skolen. Skolene som deltar har rapportert til styringsgruppen ved prosjektleder.

Pilotskolene er gjennom prosessen blitt oppfordret til å holde kontakt med hverandre for å lære av hverandres erfaringer. Vi har hatt en årlig fellessamling.

Økonomi

Skolene som har deltatt i prosjektet, har ikke mottatt noen godtgjøring. Prosjektets budsjett har dermed vært beskjedent, det har bestått av lønnsutgifter til prosjektleder, reisebudsjett og samlinger. Videre har vi hatt noen utgifter knyttet til prosjektets nettsted på Skolenettet.

3 Gjennomføring

Som tidligere nevnt har den enkelte pilotskole selv bestemt, ut i fra lokale forhold, hvordan prosjektet er organisert lokalt. Forsøkene har dermed blitt ulike, men det er også mange likhetstrekk. – I hovedsak har skolebesteforeldrene deltatt hos de yngste elevene en gang i uken, selv om vi også har eksempler der de har vært med flere dager i uken og sammen med eldre elever.

Pilotskolenes prosjekter

Abildsø skole

Skolebesteforeldre på 1. trinn en dag i uken. Hjelper til med de daglige oppgavene, men hovedvekt på formingsaktiviteter. Stort sett en som er med, men flere eldre ved spesielle anledninger.

Bøverbru skole

Skolebesteforeldre hver mandag. Starter med kafé organisert av 7. trinn. Deretter ulike aktiviteter på 1. – 4. trinn som er delt i aldersblandede grupper. Varierte aktiviteter, blant annet lesing, matlaging, sløyd og utegruppe. Dagen avsluttes med trim. 15 – 20 eldre, noen dager enda flere. Inneværende skoleår prøves denne modellen på tre skoler i Spania.

Frogner skole

Startet samarbeidet med lokal pensjonistforening med utgangspunkt i skolejubileum. Mål å etablere lesestund på 1. trinn og ulike formingsaktiviteter for de eldre elevene sammen med skolebesteforeldre.

Grong barne- og ungdomsskole

Samarbeid med lokal pensjonistforening siden 1999. Det er utarbeidet en liste over pensjonister som ønsker å bidra. Skolen kontakter dem ved behov. De eldre deltar både på dugnader ved skolen og sammen med elevene.

Hokksund barneskole

Skolebesteforeldre en dag i uken, som regel tre personer. Lesegruppe, fortellergruppe og historiegruppe. Hele barnetrinnet er involvert.

Konnerud skole

Skolen har valgt å koble sine skolebesteforeldre til et prosjekt de kaller Gla`dager. Dette dekker alle trinn, med spesielt fokus på kreative fag og fysisk aktivitet. Gla`dagene er lagt til torsdager, tre timer over fire uker. Om lag åtte skolebesteforeldre er med.

Nattland skole

Startet opp med å besøke en lokal eldreinstitusjon for å rekruttere deltakere. Minimum to skolebesteforeldre en dag i uken, deltar i formings- og matlagingsaktiviteter.

Skoger skole

Skolebesteforeldre er med på skolen nesten hver dag. Er med på alle trinnene. Lærerne ”melder behov”, så fordeles de eldre deretter. Prøver dette skoleåret ut lekselesing i samarbeid med skolebesteforeldre.

Søbakken skole

Målsetting; pensjonisten i aktivitet sammen med eleven. Tiltak skolen prøver ut i samarbeid med de eldre er fysisk aktivitet og måltider i skolen, deltakelse i formingsoppgaver og arrangere sosiale samlinger for nærmiljøet.

Varteig barne- og ungdomsskole

Har knyttet prosjektet til et lokalt gårdsbruk og prosjektet ”Gården som pedagogisk ressurs”. Fokus på å bringe kunnskap om gamle teknikker og skikker videre. Alle elevene på skolen er involvert, de eldre utgjør en gruppe på om lag ti personer.

Som det fremkommer av den ovenstående informasjonen fra hvert enkelt prosjekt, er det stor variasjon i hvilke aktiviteter skolebesteforeldrene har vært med på. Dette viser at nytteeffekten er god uansett om vi snakker om å være tilstede i friminutt, på skoleveien og praktiske eller teoretiske fag.

Lærere forteller at det er mange aktiviteter de ikke hadde hatt mulighet til å gjennomføre dersom de ikke hadde hatt med skolebesteforeldrene.

En nærmere presentasjon av skolenes prosjekter er å finne på www.skolenettet.no/skolebesteforeldre

Nettverkssamlinger

Det er gjennomført tre nettverkssamlinger som alle ble avholdt på Gardermoen. Deltakerne på samlingene har vært styringsgruppen og representanter fra pilotskolene. Pilotskolene har vært representert med to deltakere hver. Fra skolene har det vært lærere, skoleledere og skolebesteforeldre, skolene har selv bestemt hvem som skulle delta.

Første samling

Det ble avholdt en innledende samling i mars 2004. Samlingen ble gjennomført som en idé-dugnad med samtaler i grupper. Deltakerne fikk komme frem med sine synspunkter på de muligheter og utfordringer en ser i skolebesteforeldreideen, gjerne ut i fra egne lokale erfaringer. Siste del av dagen var avsatt til plenumsdiskusjon. Enkelte av skolene var på dette tidspunktet allerede i gang med prosjektet, mens de resterende brukte våren til å planlegge oppstart høsten 2004.

Andre samling

Da vi møttes igjen i mai 2005, hadde alle skolene fått en del erfaring. Vi brukte litt tid på en presentasjon av den enkelte skoles prosjekt.

Videre hadde vi leid inn Ann-Kristin Boström som foreleser. Boström jobber for Myndigheten för Skolutveckling i Stockholm og er en ettertraktet foredragsholder. Hun har forsket mye på livslang læring, blant annet for UNESCO, og kjenner den svenske Klassmorfar-ordningen godt. Det svenske prosjektet Klassmorfar för barnen har mange likhetstrekk med vårt prosjekt.

Boströms forelesning hadde som tittel *Generationsmöten ur ett internationellt perspektiv og Klassmorfar i svensk skola*. For vårt videre arbeid var dette en interessant dag. Vår bevissthet rundt emnet og viktigheten av det, ble ytterligere forsterket.

Vi har opprettholdt kontakten med Ann-Kristin Boström, og hun følger det norske prosjektet med interesse.

Tredje samling

Vår avslutningssamling ble avholdt 9. mai i 2006. Et viktig mål for samlingen var å samle erfaringer fra skolene. Deltakerne ble delt i grupper, og hadde i oppgave å svare på spørsmål som ble gjennomgått i plenum på slutten av dagen (*vedlegg 1*). Kommentarene som kom inn, har vært viktige i den videre prosessen.

Ettersom vi har hatt spesielt mye positiv dekning i media, hadde vi valgt å bruke noe tid på dette også.

Deltakerskolene viste stort engasjement og begeistring. Samlingen ble dermed en positiv avslutning, samtidig som det ble ytret stort ønske om å opprettholde et samarbeid og nettverk ut over den tilmålte prosjektperioden.

Skolebesteforeldrenettet

I nært samarbeid med redaksjonen i skolenettet, er det etablert et eget nettsted for prosjektet. Nettstedet ligger som eget temaområde under www.skolenettet.no/skolebesteforeldre. Prosjektleder er redaktør for nettstedet som ble lansert våren 2005.

Nettstedet er laget over samme mal som resten av sidene på skolenettet, men med eget uttrykk og logo.

På skolenettets årlige redaktørsamling i 2005, ble vi invitert til å presentere prosjektet. Alle redaktørene på skolenettet fikk dermed en gjennomgang av hva vi jobbet med.

Nettstedet er fortsatt operativt og fungerer som en informasjons- og inspirasjonskilde til nytte for pilotkolene og andre interesserte.

4 Evaluering av prosjektet / erfaringer

Skolerapporter

I samarbeid med Thomas Nordahl, utviklet vi evalueringsskjema (skolerapport) som pilotkolene har besvart. Skjemaet besto av til sammen 16 spørsmål.

Da det ikke er gjort noen form for undersøkelser i forkant av prosjektet, blir det noen begrensninger med tanke på hva vi kan finne ut i evalueringen.

Besvarelsene gir oss allikevel et godt bilde på hvordan den enkelte skole har jobbet med prosjektet, i hvor stor grad de selv føler og ha lykkes og hva de tenker om en eventuell fortsettelse ut over prosjektperioden.

Skolebesteforeldrene har tid til å lytte, fortelle, trøste og leke. De hjelper til med det sosiale arbeidet som lett havner i klem når det er mye å gjøre i skolehverdagen. De tilfører kvaliteter som gjør at elevene blir tryggere og lærerne får mer tid til undervisning. I tillegg ser vi at skolebesteforeldrene bidrar positivt på elevenes faglige utvikling. For skolebesteforeldrene oppleves dette som positivt i seg selv.

Skolerapportene er svært oppløftende lesning, samtlige skoler konkluderer med at de ønsker å fortsette med skolebesteforeldre også etter prosjektperioden. Besvarelsene er samlet i *vedlegg 2*.

Intervjuer med skolebesteforeldre

Prosjektleder har gjennomført et antall intervjuer av skolebesteforeldre ved fire av pilotkolene. Intervjuene viste at de eldre er svært fornøyde med å få muligheten til å være med på en slik ordning. Arbeidet de gjør anses som viktig og meningsfullt, samtidig som deres egne liv fylles med nytt innhold.

Spørsmålene de fikk, er utarbeidet i samarbeid med Thomas Nordahl. Besvarelsene er samlet i *vedlegg 3*.

Annen forskning

Vår evaluering kan altså karakteriseres som en prosess-evaluering. Den forteller mye om hvordan vi har gjennomført prosjektet og hvilke erfaringer vi har gjort. Evalueringen sier i mindre grad noe om hvilke resultater det har gitt, noe en produkt-evaluering ville gjort. Prosjektets omfang og økonomi ga ikke rom for den type evaluering. Allikevel kan vi, med bakgrunn i tilbakemeldingen skolene har gitt gjennom prosjektet, med sikkerhet si at dette har vært svært positivt for alle deltakerne.

Vi kan videre støtte oss til forskning gjennomført av Ann-Kristin Boström. Boström ble i 2003 engasjert for å måle nytteeffekter av klassemorfarers arbeid i svenske skoler.

Rapporten fastslår at klassemorfar sparer skolene for relativt store beløp, ettersom lærere og det øvrige personalet på skolen i større grad får konsentrert seg om sitt arbeid når de har med denne eksterne hjelpen.

For å se hvordan klassemorfar påvirker den sosiale kapitalen, ble det gjort en kvantitativ undersøkelse. Her fremkommer det at klassemorfar bidrar til økt trygghet og fungerer som en brobygger mellom generasjoner. (*Boström 2003. Klassemorfar – Kostnad eller Intäkt? PENG-prosjektet*).

Media

Skolebesteforeldre har fått god omtale i media, spesielt gjennom lokale aviser og lokalsendinger på radio og fjernsyn.

Av tv-innslag kan vi nevne to riksdekkende reportasjer; reportasje fra Bøverbru skole i Vestre Toten i Extra-trekningen på NRK 24. januar 2006, og reportasje fra Skoger skole i Drammen i nyhetene på NRK 7. februar 2006.

Vi hadde en tosiders reportasje i VG torsdag 23. februar 2006 (*vedlegg 4*).

Reportasjene i media har vært svært positive og de har gitt god respons. Dette har vært kjempefin reklame for prosjektet vårt.

Internasjonalt har vi utgitt to artikler i henholdsvis *Journal of Intergenerational Relationships* www.jir.ucsur.pitt.edu/ og ICIP's newsletter. Våren 2007 blir den ene artikkelen også publisert i *Generations United* sitt tidsskrift www.gu.org/

Samarbeid med andre prosjekt / organisasjoner

Gjennom prosjektperioden har vi kommet i kontakt med ulike organisasjoner og beslektede prosjekt.

Vi har ikke etablert noe formelt samarbeid med noen, men det uformelle samarbeidet vi har hatt, har vi opplevd som positivt.

Lesevennprosjektet

Høgskolen i Bodø, Bodø kommune og Pensjonistuniversitetet startet i 2005 prosjektet Lesevenn på noen skoler i Bodø kommune. Lesevennene er eldre mennesker som leser sammen med elevene på 2. og 3. trinn. Prosjektet skal bidra til å gi mer lesetrening og stimulere barnas leselyst. Prosjektet er svært vellykket, inneværende skoleår er det med om lag 40 pensjonister på forskjellige skoler i Bodø kommune.

Generasjoner imellom

Prosjektet Generasjoner imellom var et samarbeid mellom Sosial- og helsedirektoratet, Statens seniorråd og Friluftslivets år 2005. De hadde som mål å øke oppmerksomheten rundt aktiviteter som bryter ned generasjonsgrensene. I forbindelse med dette prosjektet, ble det laget et aktivitetshefte som blant annet ble sendt til alle landets grunnskoler. Vi hadde noe kontakt i forbindelse med utarbeidelsen av aktivitetsheftet, og adressen til vårt nettsted er oppført i det nevnte aktivitetsheftet.

Eldreveven

www.eldreveven.no er et nasjonalt nettsted med kreative tekster av og for eldre, og alle som er interessert i eldre sine ressurser. Eldreveven er Kulturnett Norge sin satsing på eldre og Hordaland fylkesbibliotek driver nettstedet. Vi har hatt noe kontakt med sentrale personer i dette prosjektet.

Organisasjoner som har vist spesielt stor interesse for prosjektet er blant andre Norske Kvinners Sanitets-forening, Norsk Pensjonist-forbund, Utdanningsforbundet og Frivillighets-sentralen ulike steder i landet.

Prosjektleder har holdt flere foredrag hos disse organisasjonene i løpet av prosjektperioden, noe som ser ut til å fortsette også dette året.

Internasjonalt samarbeid

I tillegg til samarbeidet med beslektede prosjekt og organisasjoner her i landet, har vi utviklet spennende samarbeid med lignende prosjekter i andre land.

Klassmorfar för barnen

Vi kom tidlig i kontakt med det svenske Klassmorfar-prosjektet www.klassmorfar.se. Klassmorfar för barnen er en politisk og religiøs uavhengig forening som startet sitt arbeid i 1996. Selv om deres prosjekt er organisert på en annen måte, har vi allikevel mye til felles. Våren 2005 ble vi invitert til Klassmorfars riksmøte, der vi presenterte det norske prosjektet. Her møtte vi også en representant fra lignende satsing i Finland.

The International Consortium for Inter-generational Programmes

Den viktigste internasjonale kontakten fikk vi imidlertid på ICIP's konferanse i Melbourne, Australia den siste uken i juni 2006. ICIP (The International Consortium for Intergenerational Programmes), www.icip.info er en internasjonal organisasjon som ble dannet av forskere fra ulike deler av verden i 1999. Dette var den tredje internasjonale konferansen ICIP har gjennomført.

Konferansens hovedtema var samhold mellom generasjoner, og forelesningene var svært varierte. Vi hørte blant annet om frivillighetsarbeid med gatebarn i Botswana, helseproblemer i Afrika og spennende forskning på intergenerasjonelt arbeid i Singapore. Konferansen var organisert med en blanding av fellessamlinger og parallelle seminar. Det norske prosjektet hadde godt oppmøte på sitt foredrag, ca 20 tilhørere (*vedlegg 5*).

Det var også et par leksjoner som hadde det samme tema som det norske, der vi hørte om lignende program i Japan og England. Å få dele erfaringer på denne måten er svært inspirerende. Etter konferansen har vi opprettholdt kontakten i flere land, blant annet USA, England og Spania.

En av de norske modellene blir dette skoleåret prøvd ut på tre skoler i Spania, vår satsing har altså vakt en viss internasjonal interesse.

5 Fremtidig organisering

I løpet av prosjektperioden skulle skolene etablere gode modeller for utvikling av samvær og samhandling mellom generasjoner. I dette hovedmålet ligger det en forventning om en varig etablering. Ved måloppnåelse ville det altså være unaturlig å ikke fortsette etter prosjektets avslutning.

Utfordringer og suksesskriterier

Det er helt avgjørende at skolen ser nytten og potensialet i å knytte til seg skolebesteforeldre. Samarbeidet må integreres i skolens andre planer for å få en fornuftig helhet på opplegget. Videre må det selvfølgelig være eldre i nærområdet som ønsker å delta, men det ser ut til at disse kommer uansett, bare skolen velger å satse.

For å beholde skolebesteforeldrene er det viktig å ta de med i planleggingen, men dette er ikke avgjørende. Vi ser at så lenge de eldre føler de gjør nytte for seg og er med i aktiviteter de føler de mestrer, vedvarer oppmøtet og interessen. De eldre setter pris på klare rammer og avtaler.

Med tanke på rekruttering av skolebesteforeldre, kan det se ut til at den mest effektive metoden er å la eldre rekruttere eldre.

Videreføring etter endt prosjektperiode

Hos de aller fleste pilotskolene vedvarer samarbeidet med de eldre etter prosjektets slutt. Prosjektet har altså blitt en del av skolens helhet og nedfelt i skolens planer.

I løpet av prosjektperioden har også enkelte andre skoler valgt å knytte til seg skolebesteforeldre, vi har stor tro på at det blir enda flere etter hvert.

Da prosjektet nå er avsluttet er det viktig at noen har anledning og interesse til å samle og videreformidle kunnskapen som opparbeides. Dette er fortsatt et nybrottsarbeid, og skolene har behov for å dele erfaringer. Å opprettholde et nettverk er derfor nødvendig for fortsettelsen. Videre kan det være interessant og nyttig å videreutvikle samarbeidet med prosjektene i de andre landene vi har kontakt med.

Inntil videre fortsetter prosjektleder som kontaktperson for skolene som har gjennomført prosjektet.

Andre oppgaver i tillegg til noe oppfølging av skolene, er å opprettholde nettstedet og ta i mot henvendelser fra andre interesserte. Etter prosjektets slutt har prosjektleder deltatt på flere samlinger, og flere avtaler er allerede bestemt for inneværende semester.

Det har vært svært morsomt og inspirerende og være del av prosjektet. Vi ser dette som et godt bidrag til å videreutvikle skolen som oppvekst- og læringsmiljø.

Stadig positive tilbakemeldinger og de ringvirkningene vi ser, gir energi og lyst til å videreutvikle prosjektet. Vi håper enda flere skoler og lokalsamfunn kan få til et slikt samarbeid på tvers av generasjoner.

Litteratur

Boström, Ann-Kristin (2003):
Klassmorfar – Kostnad eller Intäkt? PENG-projektet,
Stockholm University

Boström, Ann-Kristin (2003):
Lifelong Learning, Intergenerational Learning and Social Capital,
Stockholm University

Limstrand, Kirsten og Bergly, Svanhild (2006):
Et leselystig møte. Lesevennprosjektet 2005-2006.
HBO-rapport 11/2006

Ringerud, Kristin (2003):
Eldre som ressurs for barn.
Sluttrapport

SKOLEBESTEFORELDRE ERFARINGSUTVEKSLING I GRUPPER 9. MAI 2006

- Hvilke råd vil dere gi til de som ønsker å starte opp med skolebesteforeldre?
- Hva er viktig med tanke på videreføring av et slikt samarbeid?
- Hva kjennetegner en god skolebesteforeldre-ordning?
- Prosjektet fører blant annet til generasjonsmøter. - Hva er positivt og hvilke utfordringer gir dette?

**SKOLERAPPORT / EVALUERINGSSKJEMA
PROSJEKTET SKOLEBESTEFØRELDRE**

Alle pilotskolene har besvart dette evalueringsskjemaet. Kommentarene i høyre kolonne nedenfor, er en samlet vurdering fra skolene.

1	Informasjon om skolen <ul style="list-style-type: none"> ▪ Navn ▪ Antall elever og lærere ▪ Satsingsområder 	Skolene har en rimelig god geografisk spredning, med elevtall fra ca 100 til godt over 500. Varierte satsningsområder, noen av skolene valgte å integrere skolebesteforeldre i allerede etablerte satsingsområder.
2	Lokal målsetting med prosjektet	Alle skolene var opptatt av å få frem fordelene for både skolen og de eldre
3	Hvordan ble rekrutteringsprosessen av skolebesteforeldre gjennomført?	Den mest vanlige måten, har vært å sende med brev til hjemmene. Videre har de aller fleste skolene tatt direkte kontakt med lokale lag og foreninger (oftest Pensjonistforeningen).
4	Har dere tips om andre måter å rekruttere skolebesteforeldre på?	Direkte kontakt, invitere eldre til skolen på ulike tilstelninger. Oppfordre de eldre til å rekruttere andre eldre.
5	Har dere hatt kontakt med; <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pensjonistforbundet ▪ Seniorsaken ▪ Andre organisasjoner 	Pensjonistforbundet har vært den vanligste måten å rekruttere deltakere på. Noen har brukt Seniorsaken, andre organisasjoner som har blitt kontaktet er Sanitetskvinnene, historielag og enkelte andre lokale foreninger.
6	Økonomi <ul style="list-style-type: none"> ▪ Er det avsatt midler fra skolens budsjett til prosjektet? ▪ Andre midler? 	Skolene har kostet noe servering og materiell til aktiviteter. Midlene er tatt fra skolenes ordinære driftsbudsjett.
7	Hvordan er prosjektet forankret i skolens ledelse?	De fleste skolene har hatt en prosjektgruppe der skoleledelsen har vært representert.
8	Omfang: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Antall skolebesteforeldre tilknyttet skolen ▪ Antall skolebesteforeldre i gjennomsnitt pr. gang ▪ Antall dager og timer pr. uke med besøk av skolebesteforeldre 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prosjektene er ulike, så antallet er svært forskjellig. –Fra to til nesten 30 personer. ▪ Skolene samlet blir gjennomsnittet om lag ti skolebesteforeldre ▪ Svært ulikt, enkelte av skolene har skolebesteforeldre nesten hver dag, mens den vanligste måten å organisere på, er en dag i uken.

9	Hvilke aktiviteter er skolebesteforeldrene involvert i?	Mange ulike aktiviteter, men hovedvekt på praktiske oppgaver; formingsoppgaver, sløyd, håndarbeid, heimkunnskap, drama, kroppsøving, friluftsliv, historie, lesing og gårdsdrift.
10	Skolebesteforeldrenes innflytelse på skolens miljø <ul style="list-style-type: none"> ▪ Faglig ▪ Sosialt 	Alle skolene mener skolebesteforeldrene har en positiv innvirkning på skolens sosiale miljø. De som har sagt noe om det faglige, mener at dette også er positivt.
11	I hvor stor grad har dere benyttet dere av nettstedet "skolebesteforeldre" på skolenettet? (aldri, noen ganger, ofte)	Samtlige skoler sier de er godt kjent på nettstedet, halvparten svarer de besøker stedet ofte, resten noen ganger.
12	Har dere kommentarer til nettstedet "skolebesteforeldre"?	Skolene setter pris på å lese om hva de andre gjør, for å få gode eksempler og inspirasjon.
13	Hvilke planer har dere for videreføring av samarbeidet med skolebesteforeldrene?	Samtlige skoler ønsker å fortsette! Videre har de fleste planer om å utvikle samarbeidet, flere skoler ønsker å starte lesegrupper.
14	Hva skal til for å gjøre ordningen levedyktig på sikt?	Viktig å lytte til de eldre for å imøtekomme deres ønsker, ikke for høyt ambisjonsnivå. Opprettholde kontakten mellom skolene i prosjektet, prøve å rekruttere flere skoler. Prosjektet skal være til gjensidig nytte og hygge.
15	Totalvurdering av skolens prosjekt sett i forhold til lokal og sentral målsetting	Skolene uttrykker stor tilfredshet med prosjektet.
16	Andre kommentar	Flere av skolene ønsker å opprettholde årlige nettverkssamlinger for å dele erfaringer. Viktig å huske at skolebesteforeldrene er ekstraresurs, skal ikke erstatte noen av skolens personale. Elever, lærere, skolebesteforeldre og foreldre er svært godt fornøyd med samarbeidet.

SPØRSMÅL TIL SKOLEBESTEFØRELDRE, VÅREN 2006

1	Hva var årsaken til at du ble med i prosjektet?	De fleste av de intervjuede hadde noe tilknytning til skolen fra tidligere (barnebarn, tidligere ansettelsesforhold, kjent med noen av de ansatte). Noen ble også kontaktet av skolen.
2	Hvordan opplever du kontakten med barna?	De eldre har svært mye positivt å si om elevene. De opplever at elevene setter stor pris på dem. Kontakten er både på det faglige og sosiale plan, men hovedsakelig på det sosiale.
3	Hvordan opplever du møtet med dagens unge?	Flere av de eldre ga uttrykk for at de tror det var enklere å vokse opp tidligere. Allikevel har de inntrykk av at elevene er glade og lykkelige. De eldre ser tydelig nødvendigheten av å møtes på tvers av generasjoner og er svært opptatt av dette.
4	Kan du beskrive ditt engasjement med tre ord?	Ord og begrep som kom frem var; positivt, oppløftende, lærerikt og morsomt
5	Har du innflytelse på organiseringen og aktivitetene på skolen?	For det meste er det skolen / lærerne som legger planene. Kun unntaksvis har de eldre vært initiativtakerne. Det ser ut til at de eldre ønsker at det er slik det burde være, ingen ga uttrykk for at de ikke blir hørt.
6	Er du tilknyttet en organisasjon?	Samtlige av de intervjuede var medlem i en eller flere foreninger, både lokale og nasjonale.
7	Annet	Flere av de intervjuede poengterte viktigheten med å treffes mellom generasjoner. De så på sin rolle som å være gode forbilder, og til dels være en positiv motvekt til en del andre strømninger i samfunnet. Som en uttrykte det; "Barna trenger oss og vi trenger barna"

SCHOOL GRANDPARENTS IN NORWAY

Intergenerational interaction

BACKGROUND

- Senior citizens as a resource for children
- Network building between generations in a local community
- An important arena: school
- Goal: *to establish good models for schools with respect to the development of contact and interaction between generations*

ORGANISATION OF THE PROJECT

- National project from 2003, concludes in July 2006
- Politically anchored via the Ministry of Education and Research
- Central project group
- Ten pilot schools nationwide

SCHOOL GRANDPARENTS AT A NORWEGIAN PRIMARY SCHOOL

- One day a week
- Pupils divided into groups
- The school grandparents participate in the groups they want to
- Different group activities, including cooking, reading and crafts
- The senior citizens take part as volunteer extra helpers
- The teacher is responsible for its realisation

CROSS GENERATIONAL LEARNING

- Lessens intergenerational prejudices
- Increased degree of mutual confidence
- Provides the senior citizens with new knowledge, content and energy – thus also increases quality of life
- Provides the children with an opportunity to acquire knowledge about cultures, traditions and history

WIN-WIN SITUATION

- Creates ties between generations
- Creates well-being and confidence throughout the local community
- Provides an opportunity to interact
- Natural transmission of
  - culture and traditions
  - history
  - knowledge and experience

Skolebesteforeldre - Skolebesteforeldre - Microsoft Internet Explorer

Om Skolebesteforeldre | Kontaktinformasjon

Skolebesteforeldre | Skolenettet

VELG MÅLFORM/SPRÅK

Dotml | Nynorsk

Om Skolebesteforeldre

«Det var en gjeng»

ABILDØ SKOLE

Abildø skole i Oslo har sensorerret som nærmeste nabo, noe lærer Birgitte Bell har stor nytte av. På sensorerret fikk hun kontakt med Karin Syriansen som har blitt en trofast "bestiss".

→ Les mer

Besteforeldre eisdag ved Grong barne- og ungdomsskole

7. april arrangerte 1. - 4. trinn ved Grong barne- og ungdomsskole besteforeldredag. Elevene hadde bedt med seg besteforeldre, oldeforeldre og "liksom"-besteforeldre.

Hattland skole

Nattland skole i Bergen er kombinert barne- og ungdomsskole. Skolen startet med skolebesteforeldre ved begynnelsen av innværende skoleår. Selv om de ikke har vært med lenge, har flere av trinnene ved skolen gode erfaringer allerede.

Glaude dager på Konnerud skole

Konnerud skole har valgt å koble sine skolebesteforeldre til et prosjekt de kaller Glau'dager. Dette dekker alle trinn, med spesielt fokus på kreative fag og fysisk aktivitet. Tema for innværende skoleårs Glau'dager er norsk natur og lokalhistorie.

Skolebesteforeldre på Skoger skole

Skoger skole ligger noen kilometer sør for Drammen sentrum. Skolen ble med som en av pilotkoloniene høsten 2005, og har allerede opparbeidet mye

Forsiden

Organisering

Historikk

Platakkor

Artikler

Aisatemisk nettfredsoversikt

Aktuelle lenker

En del av Skolenettet

Internet

EXPERIENCES SO FAR

- Nine out of the ten pilot schools will continue in the next school year
- Website widely used as a source of information
- Great deal of interest in the project
- Many schools and local communities want to start up similar projects

